10. SOSNA Z ODDZ. 696 (obw. 360-370 cm, wys. 28 m)

Musiała być fajna i robić wrażenie, bo obok Car-Dębu została już w 1953 r. uznana za pomnik przyrody. Car-Dąb w rejestrze pomników przyrody miał numerek 49 ,a ona - 50. I choć sosenka wymiary miała bardzo słuszne, to zapewne o tak wczesnym uznaniu jej za pomnik przyrody zadecydowała przede wszystkim jej przeszłość bartna. Cóż możemy powiedzieć o tej przeszłości? Bardzo niewiele. Nawet nie wiemy jakiego typu barć była wydziana, zrobiona w

RESZTKI PNIA SOSNY (2021 R.)

tym drzewie. Co prawda na zdjęciu J.B. Falińskiego z lat 60. XX w. widać otwór bartny, ale kopia zdjęcia jaką dysponujemy jest bardzo złej jakości i jego ogląd w tej kwestii niczego nie wnosi. No, może wnosi tylko tyle - a może aż tyle - że w otworze bartnym tkwiła płaszka. J.B. Faliński wspomina również, że w latach 60. w barci tej sosny zagnieździły się pszczoły. Podobny przypadek mamy i dziś - w żywej sośnie bartnej z oddz. 256 BPN-u. W barci tej sosny pszczółki sobie żywocik spędzają bardzo milutko, miodzio produkując, a domek, który wybrały sobie za mieszkanko, ma już co najmniej 140 latek. Zabytkowy on i niedużo młodszy od Dworku Gubernatora w Białowieży, a może nawet nie młodszy tylko jego rówieśnik - a może i starszy. Kto to wie. Nie mniej żadna białowieska chałupa mieszkalna w szranki pod względem wieku nie może z nim stanąć, a i cerkiewka w Białowieży także mu ustępuje - i to sporo, nie mówiąc już o kościółku. Dominatorem architektonicznym pod względem wieku w Białowieży jest jednak obelisk. Takie - tylko wyższe - obeliski już stawiano w starożytnym Egipcie. Kilka faraon-kobieta Hatszepsut kazała wyrychtować. Nasz białowieski został wyrychtowany z

polecenia Augusta III, króla Polski. Już niedługo on sobie będzie liczył trzy wieki. Jednak te trzy wieki to nic w porównaniu z wiekiem kamyczka z otworkiem, który autorzy znaleźli w puszczy w oddz. 392 w wykrocie jednego ze świerków. Ten kamyczek z otworkiem przez pewien czas funkcjonował w świadomości autorów jako kamyczek z otworkiem - aż do czasu gdy się nie okazał toporkiem neolitycznym. Takim toporkiem sprzed 3,5 tysiąca lat. Robotny to był

TOPOREK NEOLITYCZNY Z ODDZ. 392 (2019 r.)

toporek - miał mnogo śladów swojej aktywności na części pracującej. Może nawet nie jedną neolityczną głowę przyszło mu rozwalić w drobny mak - i w ten sposób życiu z ciałka neolitycznego ludzika pozwolił się ulotnić. Może nawet było to robione z pobudek patriotycznych - w obronie puszczańskiej, neolitycznej ojczyzny, u świtu epoki brązu. Mniej więcej w tym samym czasie innymi toporkami, wykonanymi już z brązu (wiadomo Egipt technologicznym supermocarstwem tamtych czasów był) , żołnierze faraona Totmesa III , pasierba Hatszepsut hurtowo roztrzaskiwali inne główki, w innym miejscu naszego pięknego globu. Ale efekt był ten sam – życie szybko z nich umykało. Może kiedyś nawet ktoś pracę naukową poczyni i dokona analizy porównawczej: ile roztrzaskanych główek na swoim toporkowym sumieniu mają toporki kamienne, a ile te z brązu? Choć zapewne jednym i drugim daleko do XX-wiecznych innowacji w zakresie roztrzaskiwania główek – na różne sposoby - zwłaszcza w okresie wojenki. W tym także nastąpił niesamowity postęp technologiczny.

Autorzy odnaleźli resztki truchła tej sosny. Jednak jest ono w tak złym stanie, że jego ogląd niczego nie wnosi do poznania przeszłości bartnej drzewa. Zwłaszcza, że cześć z barcią została dawno, dawno temu przez kogoś wycięta i zabrana. Kto to zrobił? Pewnie nigdy się tego nie dowiemy. A po co to zrobił? Możemy jedynie spekulować. Być może chciał ją wykorzystać jako ul w swojej przydomowej pasiece, albo chciał po prostu ustawić ją przy domu jako eksponat przypominający o przeszłości bartniczej Puszczy Białowieskiej. A może - po

dotarganiu go do swojego gospodarstwa - przyszła refleksja, że po ch… było to targać, i pień zawierający barć został siekierką porąbany i przyczynił się do usprawnienia przygotowania posiłku dla całej rodziny. Jeżeli w tym samym czasie w gospodarstwie życie straciła kura… to najpewniej posiłkiem tym był rosół.

Dodatkowe informacje o drzewie zawiera rozdział poświęcony bartnictwu:

BARĆ TYP NIEOKREŚLONY – ODDZ. 696